

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

YUNANİSTAN'DA "UMUT KAZANDI"; PEKİ YA
AVRUPA?

Büşra ÇATIR
İKV Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI



YUNANİSTAN'DA "UMUT KAZANDI"; PEKİ YA AVRUPA?

Son 5 yılda Avrupa gündeminde Yunanistan "ekonomik kriz", "siyasi istikrarsızlık" ve bu olumsuzluklardan kaynaklanan "sosyal problemler" ile birlikte anılmaya başladı. 2009 yılından bu yana yaşanan gelişmelerin bir fotoğrafı çekildiğinde ise Yunan siyasetinin; uygulanan sayısız tasarruf tedbiri ve kurtarma paketlerinin yanı sıra iki defa erken seçim, üç defa bakanlar kurulu değişikliği, 2011 yılında Başbakan Papandreou'nun istifası ve 2013 yılında Demokratik Sol Parti'nin koalisyon hükümetinden çekilmesiyle birlikte birden fazla deprem yaşadığını söylemek mümkün. 25 Ocak 2015 tarihinde Syriza'nın zaferiyle sonuçlanan erken genel seçimin yarattığı etkiler önceki depremlerin artçıları veya daha büyük krizlerin öncüsü müdür bilinmez; ancak Avrupa siyasetini derinden etkileyeceği oldukça aşikâr.



Bilindiği üzere, 29 Aralık 2014 tarihinde Yunan Parlamentosu'nda yapılan üçüncü ve son tur oylamada Parlamento üyeleri tarafından Cumhurbaşkanı seçilemedi. Bunun üzerine, Yunanistan Anayasası'nın öngördüğü şekilde Yunan Parlamentosu feshedildi ve dönemin Başbakanı Antonis Samaras 25 Ocak 2015 tarihinde erken genel seçime gidileceğini açıkladı. Geçtiğimiz günlerde yapılan seçimlerde ise Radikal Sol Koalisyon (Syriza) oyların yüzde 36'sını alarak tarihi bir zafere imza attı: Syriza lideri Aleksis Tsipras'ın deyişiyle de "Yunanistan'da umut kazandı".

Yunanistan erken genel seçiminin başta Avrupa olmak üzere Dünya gündemine oturmasının en önemli nedeni Yunanistan'ın AB içinde hangi yönde yoluna devam edeceğine ilişkin soru işaretleriydi. Seçimi Syriza'nın kazanması Yunanistan ile ilgili endişelerin devamı niteliğinde oldu. Şimdi ise akıllardaki soru Avro Alanı krizinin bir sonraki aşamasında neler yaşanacağı.

GENEL TESPİTLER

- 25 Ocak 2015 tarihinde Yunanistan'da gerçekleştirilen erken seçimlerin galibi, oyların yüzde 36'sını alan Syriza oldu. Parlamento'daki çoğunluğu sağlayamayan Syriza, oyların yüzde 4,96'sını alan Bağımsız Yunanlar Partisi ile koalisyon hükümeti kurdu.
- Seçim öncesindeki kurtarma paketi karşıtı sert söylemleri Syriza'nın seçimi kazanmasında oldukça etkili oldu.
- Syriza Troyka olarak anılan *Eurogroup*, Avrupa Merkez Bankası (AMB) ve İMF tarafından Yunanistan'a verilen borçların silinmesini istiyor.
- Tüm Avrupa'da heyecanla beklenen seçimlerin sonrasında Yunanistan ve Avro Alanı'nın geleceğine dair endişeler arttı.
- Endişelerin artmasının arkasındaki en büyük neden Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan çıkma talebinin olma olasılığı. Böyle bir durumda Yunanistan ve Avro Alanı ekonomisinin zarar görme ihtimali oldukça yüksek. Bu noktada en makul senaryo Yunanistan ve Troyka'nın görüşmeler sırasında ipleri koparmayacağı ve uzlaşmaya varacağı üzerine kurulu.

Seçimlerin Arka Planı: Ekonomik Krizin Başlangıcından Bu Yana Neler Oldu?

Yunanistan'ın bugünkü durumuna daha iyi ışık tutabilmek için kriz yıllarına geri gitmekte fayda var. Bilindiği üzere, Yunanistan 2009 yılından bu yana Avro krizinin etkileriyle başa çıkmaya çalışıyor. Bu süre zarfı içinde kemer sıkma politikalarını uygulamaya devam eden Yunanistan, 2010 yılının Mayıs ayında kamu borcunun GSYİH'e oranının yüzde 146'yı¹ geçmesiyle beraber iki seçenek ile karşı karşıya kaldı. Bunlardan ilki Troyka olarak anılan *Eurogroup*, İMF ve AMB tarafından verilen kurtarma paketini (*bailout*) kabul etmekte. İkinci seçenek ise temerrüde düşmek (*sovereign default*) olarak adlandırılan Yunanistan'ın borçlarını ödeyemeyecek durumda olduğunun ilan edilmesiydi. İkinci seçenek Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan çıkmasına yol açacağı için dönemin Başbakanı George Papandreou "kurtuluş ile çöküş arasındaki basit seçim" olarak adlandırdığı kurtarma paketini Troyka'dan resmi olarak talep etti; ancak kurtarma paketi ağır koşullar içeren kemer sıkma politikalarını da beraberinde getirdi².

Kamu çalışanları için ikramiye ödemelerinde kesinti; kamu çalışanlarının ve emeklilerin maaşlarında artış olmaması ve katma değer vergisinin artırılması gibi önlemler içeren kurtarma paketi hâlihazırda ekonomik krizle boğuşan Yunan halkının üzerindeki baskıyı daha büyük bir ölçüğe taşıdı. Kurtarma paketinin Yunan Parlamentosu'nda onaylanmasından sonra bilindiği üzere ülke çapında gösteriler başladı. Yunanistan'daki

¹ S. Ardagna & F. Caselli (2012) *The Political Economy of the Greek Debt Crisis: A Tale of Two Bailouts*. <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/special/cepsp25.pdf>, Erişim Tarihi: 22 Ocak 2015.

² BBC, "Eurozone Approves Massive Greece Bail-out", <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8656649.stm>, Erişim Tarihi: 22 Ocak 2015.

askeri cunta yıllarından bu yana yaşanan en geniş çaplı gösteriler olarak değerlendirilen olayların sonucunda ise üç kişi hayatını kaybetti.³ Krizin etkilerinin azalmaması ve gösterilerin ilerleyen dönemlerde de devam etmesiyle birlikte Başbakan Papandreou bakanlar kurulunda değişikliğe gitti; ancak hükümete olan güvenin oldukça azalmış olması Başbakan'ın istifasını kaçınılmaz hale getirdi⁴.

Kasım 2011 tarihinde Papandreou'nun istifa etmesinin üzerine 17 Haziran 2012 tarihinde erken seçime gidildi. Erken seçimden sonrasında Yeni Demokrasi, Panhelen Sosyalist Hareket (PASOK) ve Demokratik Sol (DIMAR) koalisyonu iktidara geldi. Görev süresinin ilk yılında gerçekleşen istifalar ile zaten güçsüzleşmiş olan hükümet, DIMAR'ın koalisyondan çekilmesiyle birlikte son darbeyi yedi: 2012 yılında 179 koltukla göreve başlayan hükümetin Yunan Parlamentosu'nda artık yalnızca 153 koltuğu vardı⁵.

Aralık 2014 tarihine gelindiğinde ise yaklaşan Cumhurbaşkanlığı seçiminin Yunanistan'ın geleceği için kritik öneme sahip olduğu herkes tarafından biliniyordu. Cumhurbaşkanlığı seçiminde tek aday hükümetin desteklediği 73 yaşındaki eski Avrupa Komisyonu üyesi Stavros Dimas'tı. İlk iki turda Dimas'ın yeterli çoğunluğu sağlayamaması sonucunda Cumhurbaşkanlığı seçimleri son tura kaldı; ancak Dimas'ın son turda seçilmesi için 300 milletvekilinden en az 180'inin oyunu alması gerekiyordu. 29 Aralık 2014 tarihinde gerçekleşen üçüncü ve son tur oylamada yeterli çoğunluk sağlanamayınca Yunanistan Anayasası'nın öngördüğü şekilde Başbakan Samaras, Cumhurbaşkanı Karolos Papoulias'tan Parlamento'yu feshetmesini istedi. Cumhurbaşkanı Papoulias 31 Aralık tarihinde Yunan Parlamentosu'nu resmi olarak feshetti ve erken genel seçimlerin 25 Ocak'ta yapılacağı açıklandı.

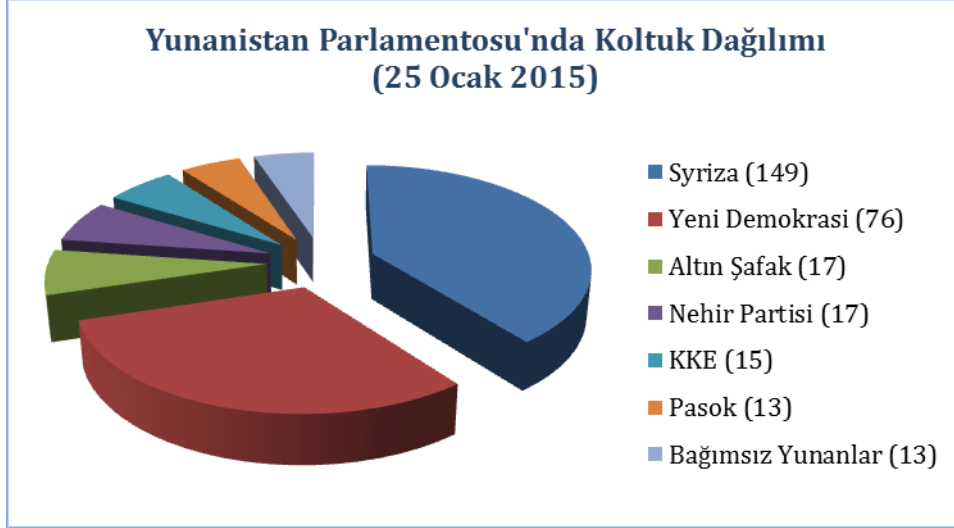
Seçim Sonuçları: Yunanistan'ın Geleceğini Kimler Belirleyecek?

Sadece Yunan kamuoyunun değil, tüm Avrupa'nın heyecanlı bir şekilde beklediği seçimler yukarıda bahsedildiği gibi 25 Ocak 2014 tarihinde gerçekleştirildi. Katılım oranının yüzde 60'ın biraz üstünde olduğu seçimlerin galibi ise seçimlerin öncesinde kurtarma paketi karşısı sert söylemleriyle dikkatleri üzerine çeken Syriza oldu.

³*The Guardian*, "Greek Bailout: Athens Burns – and Crisis Strikes at Heart of the EU", <http://www.theguardian.com/world/2010/may/05/greek-bailout-economic-crisis-deaths>, Erişim Tarihi: 23 Ocak 2015.

⁴*The Guardian*, "Eurozone Crisis: Greek PM George Papandreou to Resign", <http://www.theguardian.com/world/2011/nov/06/greece-george-papandreou>, Erişim Tarihi: 23 Ocak 2015

⁵*BBC*, "Greece's Democratic Left Party Defects from Coalition", <http://www.bbc.com/news/world-europe-23002435>, Erişim Tarihi: 24 Ocak 2015.



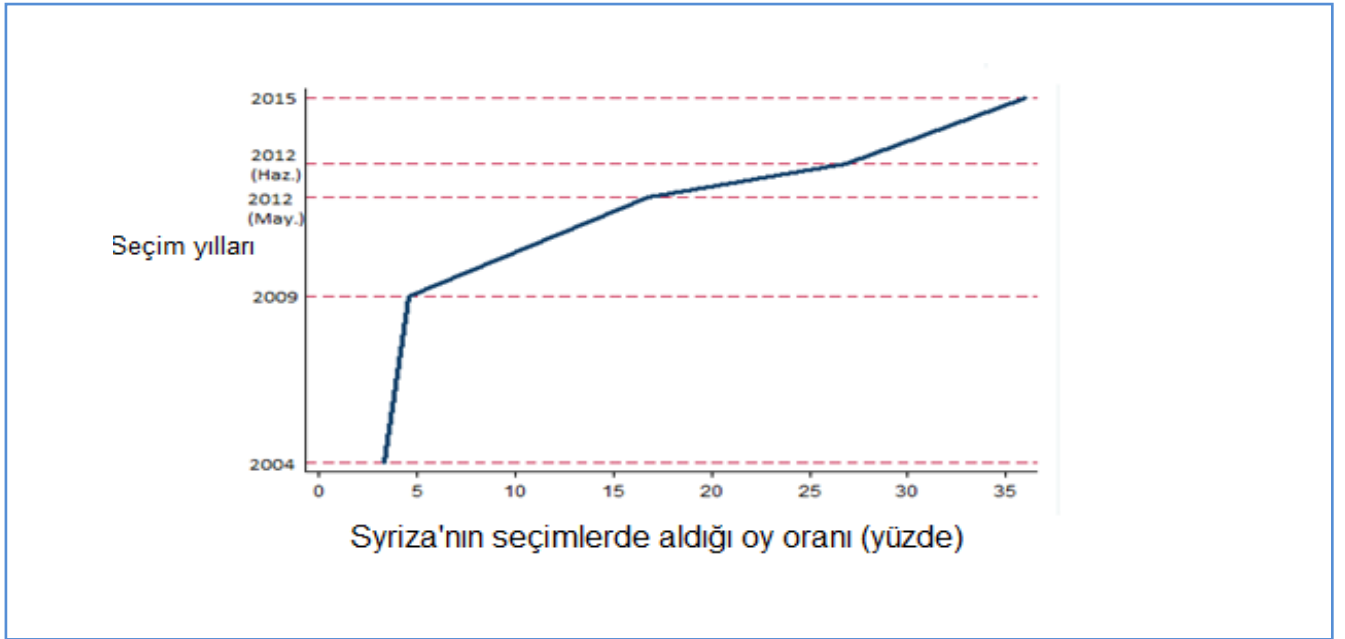
Syriza'nın seçimleri kazanması büyük bir sürpriz olmadı; zira seçimden önceki kamuoyu yoklamaları Syriza için zaferi işaret ediyordu. Asıl şaşırtıcı olan ise Syriza'nın tek başına iktidar olmaya bu kadar yaklaşmış olmasıydı. Parlamento'da çoğunluğu sağlamak için yeterli olan 151 koltuktan 149'unu alan parti, Yunanistan ve Avrupa siyasetinde birçok ilke de imza attı: Syriza Avro Alanı ülkeleri içinde başa gelen ilk kurtarma paketi karşıtı parti. Aynı zamanda, Syriza'nın 40 yaşındaki lideri Aleksis Tsipras, 1974 yılından bu yana Yunanistan'da göreve gelen en genç Başbakan olma unvanını taşıyor. Öte yandan, 2009 yılındaki seçimlerde oyların yalnızca yüzde 4,6'sını alabilen Syriza, bu seçimlerde aldığı yüzde 36,6 oyla bir başarı hikâyesi olarak adlandırılıyor.

Peki, son yıllardaki siyasi gündemi sarsıntılarla dolu olan Yunanistan'ın geleceğini belirleyecek olan Syriza kim? Başarısının arkasındaki nedenler neler?

Syriza: Bir Başarı Hikâyesi Mi?



Syriza, Yunanca 'Radikal Sol Koalisyon' anlamına gelen *Synaspismos Rhizospastikis Aristeras*'ın kısaltması. Adından da anlaşılacağı üzere, Syriza, demokratik sosyalistlerden ekolojistlere uzanan birçok farklı grubun bir araya geldiği bir çatı kuruluşu temsil ediyor. Partinin kökleri 2001 yılında bazı sol gruplar arasında oluşturulan Solun Birliği ve Ortak Eylemi için Alan adlı koalisyonu dayansa da partinin resmi olarak kuruluşu ilk defa seçimlere girdiği yıl olan 2004. Ekonomik ve siyasi krizlerle çalkalanan Yunanistan'da, Syriza seçimlerde aldığı oy oranını kuruluşundan bu yana istikrarlı bir şekilde yükseltti.



Syriza'nın başarısının arkasındaki nedenler aslında oldukça açık: Yunanistan'ın içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi ortam göz önüne alındığında, Syriza Yunan seçmeni için iyi bir alternatif olarak ortaya çıkıyor. Öncelikle, Syriza'ya en çok desteğin ekonomik krizle beraber işsizlikten nasibini alan gençlerden geldiğini söylemek mümkün. Bilindiği üzere, Yunanistan'da işsizlik oranı yüzde 26 seviyesinde ve 3 milyondan fazla insan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Öte yandan, genç işsizlik oranı ise neredeyse yüzde 50⁶. Böyle bir ortamda, Syriza'nın kurtarma paketi karşıtı söylemleri gençler üzerinde oldukça etkili oldu. Syriza'ya ikinci büyük destek ise kemer sıkma politikalarından en çok etkilenen gruplardan biri olan orta gelir grubundan geldi. Seçim kampanyası sırasında orta sınıfın omuzlarındaki vergi yükünü kaldıracağı sözünü veren Tsipras, gençler için olduğu gibi orta gelir grubu için de iyi bir alternatif olarak ortaya çıktı⁷.

Syriza Lideri Aleksis Tsipras Kimdir?



40 yaşındaki karizmatik lider partinin adıyla özdeşleşmiş durumda. 1974 doğumlu Tsipras, 1980'lerin sonunda Yunanistan Komünist Partisi'nin gençlik örgütü içinde yer aldı. Atina Teknik Üniversitesi'nde inşaat mühendisliği eğitimi sırasında öğrenci hareketleri içinde aktif rol oynayan Tsipras, Syriza'yı kuran gruplardan biri olan Synaspismos içinde yükseldi ve 33 yaşında grubun lideri oldu. 2009 yılında Syriza'nın başına gelen Tsipras, bugün Yunanistan'ın en genç Başbakan'ı olma unvanını elinde tutuyor.

⁶ AB Resmi İstatistik Kurumu Eurostat, "Yunanistan Genç İşsizlik Oranı" (Eylül 2014).

⁷ *The New York Times*, "Greece Chooses Anti-Austerity Party in Major Shift",

<http://www.nytimes.com/2015/01/26/world/europe/greek-election-syriza.html? r=0>, Erişim Tarihi: 26 Ocak 2015

Geniş bir kitlenin desteğini alarak seçimleri kazanan Syriza'nın parti programının temeli kemer sıkma politikalarını reddetme üzerine kurulu. Tsipras'ın 15 Eylül 2014 tarihinde açıkladığı parti programının ana başlıkları ise:

- Yunanistan'ın borçlarının bir kısmının silinmesi, faiz oranlarının yeniden görüşülmesi, ekonomik büyüme ve istihdam artana kadar borç ödemelerinin ertelenmesi;
- AB ile AMB'nin yalnızca kamu yatırımlarını düzenleyen bir kurum haline gelmesi için AB içindeki rolünün yeniden görüşülmesi;
- 500bin avronun üzerindeki gelirlere yüzde 75 gelir vergisinin uygulanması;
- Asgari ücretin kesintiler öncesindeki 750 avro seviyesine yükseltilmesi;
- Bankaların kamulaştırılması;
- Askeri harcamaların kesilmesi ve NATO üyeliğinin sonlandırılması olarak sıralanıyor.

Yeni Koalisyon: Syriza – ANEL

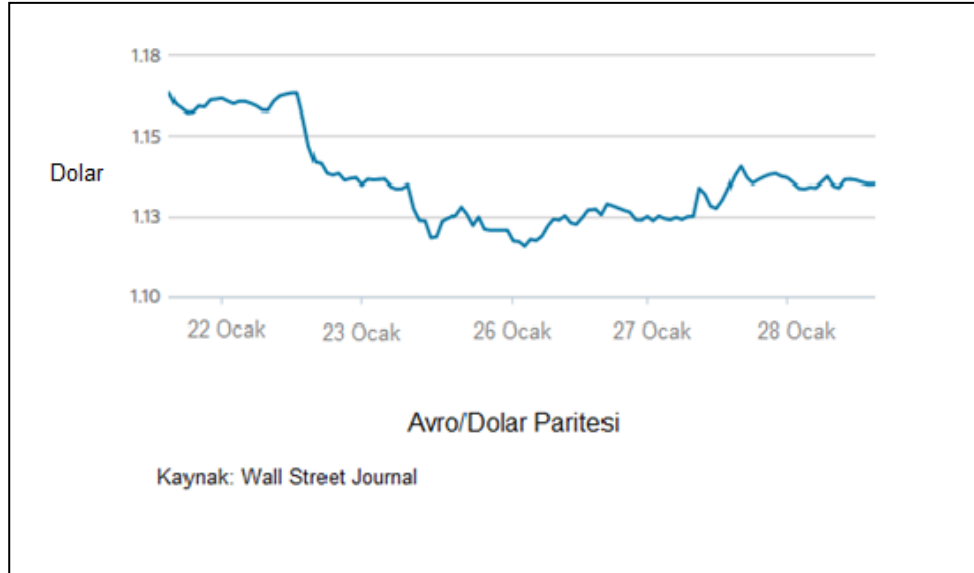
Syriza'nın parti programında yer alan vaatleri yerine getirip getiremeyeceği henüz bilinmiyor; ancak Tsipras seçimlerin ardından yeni hükümeti kurmak için çalışmalara oldukça hızlı bir şekilde başladı. Tsipras, 26 Ocak 2015 Pazartesi günü erken saatlerde Parlamento'da 13 koltuğu olan ANEL'in lideri Panayiotis Kammenos ile görüştü. Görüşmelerin ardından Kammenos'un yaptığı açıklamada Tsipras'a güvenoyu vereceklerini söylemesiyle birlikte Syriza-ANEL koalisyonu tarafından yeni hükümet kuruldu.

Seçimden önce Syriza'nın olası koalisyon partnerinin merkez parti To Potami olacağı düşünülüyordu. Radikal solcu Syriza'nın, koalisyon için muhafazakâr ve milliyetçi ANEL'i tercih etmesi şaşırtıcı gibi görünse de arkasındaki neden oldukça açık: İki parti de Troyka karşıtı ve temel talepleri Yunanistan'ın borçlarının silinmesi. Her ne kadar To Potami'nin ekonomik programı borçların hafifletilmesi ve asgari ücretin yükseltilmesi gibi önlemler içerse de Yunanistan'ın Avrupa değerlerine bağlı kalması gerektiği konusunda Syriza ile görüş ayrılığı mevcut. Bu durumda, borçların silinmemesi durumunda Brüksel'in karşısına Avro Alanı'ndan ayrılma isteğiyle çıkmak isteyen Tsipras'ın müzakerelerde elini güçlendirecek parti olan ANEL'i koalisyon partneri olarak seçmesi oldukça makul bir sebep olarak ortaya çıkıyor. Öte yandan güçlü bir Troyka karşıtlığı dışında ortak yönleri olmayan Syriza ve ANEL birlikteliğinin Yunanistan'ı daha büyük bir istikrarsızlığa sürüklemesi de olasılıklar dâhilinde değerlendirilebilir.

Yunanistan ve Avro Alanı: Ne Onunla Ne De Onsuz

Yunanistan seçimleri Avrupa kamuoyu tarafından olduğu kadar Avrupalı liderler ve finansal piyasalar tarafından da oldukça dikkatli bir şekilde takip edildi. Seçimlerin Avrupa gündemini oldukça meşgul etmesinin asıl sebebi Syriza'nın seçimlerden sonra

Avro Alanı'nda izleyeceği politikalara ilişkin soru işaretleriydi. Erken seçim yapılacağı'nın duyurulduğu günlerden itibaren Yunan borsası etkilenmeye başladı. Syriza'nın seçimi kazanması satışları beraberinde getirdi ve endekste kayıplar yüzde 4'e yaklaştı. Öte yandan, Syriza'nın seçimleri öngörülenin de üzerinde bir oy oranı ile kazanmasının ardından hâlihazırda değer kaybeden avro dolar karşısında 1.12 seviyesine gerileyerek son 11 yılın en düşük seviyesine indi⁸.



Yeni hükümet henüz avro ile ilgili bir hamlede bulunmadı; ancak Yunanistan'ın atacağı adımlar ve bunun Avro Alanı'ndaki yansımalarına ilişkin olası senaryolar seçimlerin öncesinden beri konuşuluyor:

Senaryo 1: Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan Çıkması

'Grexit' olarak da adlandırılan ve Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan çıkması üzerine kurulu senaryo seçimlerin öncesinde gündemde oldukça yer buldu. Bu senaryonun temelinde ise Syriza'nın seçim öncesindeki düzen karşıtı (*anti-establishment*) söylemleri var. Öte yandan Yunan kamuoyunun, Yunanistan'ın Avro Alanı'nda kalmasına ilişkin verdiği destek 2012 yılından bu yana artıyor. Son yayımlanan Eurobarometer raporuna göre, Yunan halkının yüzde 63'ü tek para birimini kullanmaya devam etmekten yana⁹. Sonuçların avro için desteği işaret ettiği bir ortamda Tsipras da avro karşıtı söylemini partinin kurulduğu zamandan bu yana oldukça azalttı.

Tsipras her ne kadar avro karşıtı söylemini yumuşatmış olsa da Yunanistan'ın borçlarının yeniden görüşülmesi talebinden vazgeçecek gibi görünmüyor. Yunanistan'a

⁸ Bloomberg, "Euro Slips with U.S. Futures on Greek Vote as Treasuries Advance", <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-01-25/euro-may-decline-as-greek-exit-polls-show-syriza-set-for-victory>, Erişim Tarihi: 27 Ocak 2015.

⁹ Eurobarometer, 82. *Public Opinion in the European Union*, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb82/eb82_first_en.pdf, Erişim Tarihi: 27 Ocak 2015.

verilen borçların bir kısmının silinmesi ve borçların ödenmesinin ertelenmesi konusunu Troyka masasına taşıyacak olan Tsipras, görüşmelerin sonuç vermemesi durumunda Avro Alanı'ndan çıkma ihtimali üzerinde durabilir. Peki, görüşmelerin sonuç vermediği varsayımına dayanarak Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan çıkmasını öngören senaryonun devamında neler olabilir?



Yunanistan'ın Avro Alanı'ndan çıkmasının ilk yıllarında AB ekonomisinin zarar görme olasılığı oldukça yüksek. Öte yandan Yunanistan'ın GSYİH'sinin Avro Alanı ekonomisinin yalnızca yüzde 2'sini oluşturduğu göz önüne alındığında, AMB ve AB üye ülkelerinin önceden hazırlıklı olmaları durumunda zararın boyutunu azaltacakları ihtimali oldukça ağır basıyor. Bu durumun

uzun dönemde ise diğer Avro Alanı ülkelerinde Avro Alanı'ndan çıkma talebini güçlendirebileceği düşünülüyor. Yunanistan cephesinde ise durum daha karışık bir hal alıyor. Avro Alanı'ndan çıkma durumunda, ülkeden büyük miktarda sermaye kaçışının olacağı ve istikrarsızlıktan dolayı yatırımların azalacağı düşünüldüğünde Yunanistan'ın yeniden büyük bir ekonomik krizle karşılaşma olasılığı yüksek. Söz konusu senaryo kapsamında Yunanistan ve Avro Alanı açısından sonuçların bu şekilde farklılık göstermesi, Troyka ile yapacağı görüşmelerde Syriza'nın pazarlık gücü üzerinde büyük bir baskı oluşturması öngörülüyor¹⁰.

Senaryo 2: Syriza'nın Taleplerinin Troyka Tarafından Kabul Edilmesi

Yunanistan ve Avro Alanı'nın geleceğine ilişkin ikinci senaryo ilkinin aksine Yunanistan için olumlu varsayımlar üzerine kurulu. Yeni kurulan hükümetin Troyka ile görüşmelerde güçlü bir duruş sergilemesi Troyka'nın önemli tavizler vermesine neden olabilir. Syriza'nın Yunanistan'ın borçlarını sildirmesi durumunda ekonomik göstergelerin de olumlu bir gidişatı işaret etmesi Yunanistan'da gerçek bir Syriza zaferi olarak adlandırılabilir. Bu senaryonun AB'deki yansımalarının ise, Yunanistan'ın aksine, olumsuz olma ihtimali oldukça yüksek. Söz konusu senaryonun gerçekleşmesi durumunda, bu sene içinde genel seçimlerin yapılacağı İspanya'da solcu Podemos partisinin güç kazanmasının yanı sıra Avro Alanı'nın diğer ülkelerindeki kurtarma paketi karşıtı partileri güçlendireceği oldukça aşikâr. Avrupa'nın dört bir yanında söz konusu partilerin güçlenmesi ile birlikte Brüksel kurumlarının, AMB'nin ve AB'nin güçlü ülkelerinin üzerinde büyük bir baskı oluşma olasılığı artıyor.

¹⁰ D. Elliott, "Will the Greek Election Ultimately Break the Euro?", <http://www.brookings.edu/research/opinions/2015/01/15-greek-election-break-the-euro-elliott>, Erişim Tarihi: 28 Ocak 2015.

Senaryo 3: Uzlaşma

Yukarıda bahsedilen iki senaryonun da sonucunda bir taraf kazançlı çıkarken durum diğerinin zararına oluyor. Bu noktada, her iki tarafın da isteklerine bağlı kalacağı; ancak ipleri hiçbir zaman koparmayacağı şu anda üzerinde durulabilecek en makul varsayım gibi görünüyor. Yunanistan ve Troyka, görüşmelerin sonuç alınamayacak bir noktaya sürüklenmesini istemeyecektir ve iki tarafın da üzerinde hemfikir olacağı bir anlaşmaya gideceklerdir. Orta yolun bulunup uzlaşmaya varılması durumunda en olası yaklaşım Yunanistan'ın borçlarının ertelenmesi ve faizlerde indirimde gidilmesi gibi duruyor. Sonuç olarak Avro Alanı'nda gerilim bir süre tırmanacak olsa da, hem Yunanistan'ın hem de Troyka'nın uzlaşmaya varmak için yeterli sebepleri var.

Sonuç: Syriza'nın Seçilmesi ve Avrupa Entegrasyonu

Syriza gibi düzen karşıtı bir partinin büyük çoğunluk ile iktidara gelmesi AB için önemli bir meydan okuma oluşturuyor. 2008 küresel mali kriz sonrasında, özellikle krizden etkilenen Güney Avrupa ülkelerinde aşırı sağ ve sol akımların güçlendiğini, Batı ve Kuzey Avrupa'da ise AB, göç ve çok kültürlülük karşıtı aşırı sağ partilerin oylarını artırdığını gözlemledik. Bu eğilimlerin bir sonucu olarak, krizin etkilerini en fazla hisseden ve yıllar geçse de ekonomik durumunu düzeltemeyen Yunanistan'da Syriza gibi bir partinin halkın desteğini kazanması beklenen bir gelişme oldu. AB yetkilileri başlangıçta bu gelişmeye olumlu yaklaşmadılar. Büyük ölçüde AB'nin öngördüğü ve ağır koşullar içeren kurtarma paketine karşı çıkan Syriza, AB'nin Avro Alanı için öngördüğü düzen ve kurallara da karşı çıkıyordu. Bu durum AB'nin ekonomik ve parasal birlik kapsamında uygulamaya koyduğu ve federal özellikler sergileyen sistemi tehdit ediyor.

AB oluşumunun artık Avrupa siyasetinde önemli bir fay hattı oluşturduğunu görmek mümkün. Partiler AB yanlısı veya karşıtı olarak kendilerini tanımlıyor. Bu da AB'nin giderek daha fazla konuda söz sahibi olması ve yetkilerini artırmasının doğal bir sonucu olarak ortaya çıkıyor. AB yetkilileri bu değişen Avrupa siyasetinde, yaptıkları teknik düzenlemelerin her zaman rıza ile karşılanacağını varsayamazlar. Avrupalı seçmenin Avrupa bütünleşmesinin yönü ve aşamaları konusunda ikna edilmesi gerekiyor. İleri aşamadaki bir entegrasyon hareketi olan AB'de, sürecin ilerleyebilmesi için mutlaka demokratik katılım ve temsilin Avrupa düzeyinde güçlendirilmesi gerekiyor. Bu açıdan bakıldığında, Syriza'nın Avrupalı karar alıcılara önemli bir ders verdiğini söylemek mümkün. Tsipras'ın tüm vaatlerini yerine getirip getiremeyeceği, AB'den beklediği tavizleri alıp alamayacağını önümüzdeki günlerde göreceğiz. Ancak kesin olan bir şey var: Yunan halkı Syriza'yı seçerek önemli bir mesaj gönderdi ve "Beni görün, sıkıntılara kulak verin" dedi. Bu çığlık kuşkusuz İspanya, İtalya, Portekiz gibi birçok diğer AB üyesi ülkeden de yükseliyor. AB'nin, AB politikalarının sıradan vatandaş üzerindeki etkilerine daha fazla önem vermesi ve politikaların sosyal etkilerini ve sosyal adalet boyutunu daha fazla dikkate alması gerekiyor.